DOÇ. DR. ÖMER KUL

ALTAY KARTALI OSMAN BATUR HAN

Altayların Şeyh Şamil'i diye anılan Osman Batur Han, 1941'den şehit edildiği 1951 yılına kadar yaptıklarıyla Doğu Türkistan millî mücadele tarihine adını altın harflerle yazdırmış bir isim. Bu büyük kahraman hakkında yapılan elinizdeki çalışma, ulaşılabilen son bulgu ve verilerle desteklenmiş, yetkin bir eser. Osman Batur'un yeni nesillere isminin veriliyor olması, davasını, mücadelesinin büyüklüğünü ve âbidevî kişiliğini ortaya koyuyor.

Bu dava adamının mücadelesinden çıkarılacak ve yeni nesillerce örnek alınacak onlarca ders var...

2019 TEMMUZ
THG 0317158 RCS
TH0317158 RCS

Rumuz YAYINLARI
rumuzyayinlari.com
rumuzyayinlari
30 TL
9 786055 112950

DOÇ. DR. ÖMER KUL
ALTAY KARTALI OSMAN BATUR HAN

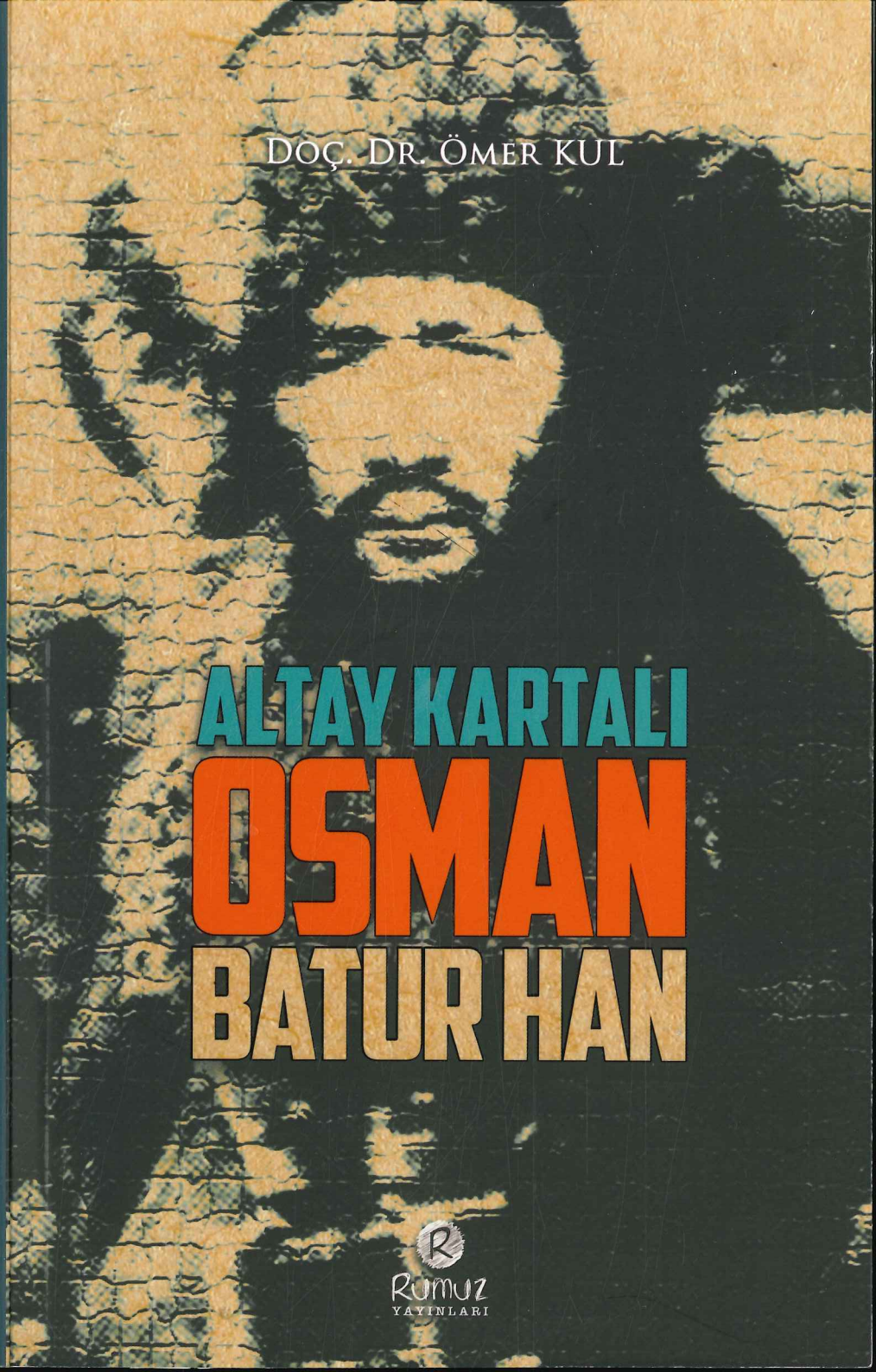

DOÇ. DR. ÖMER KUL
ALTAY KARTALI OSMAN BATUR HAN

Rumuz YAYINLARI

ALTAY KARTALI

OSMAN BATUR HAN

Doç. Dr. Ömer KUL

Rumuz
YAYINLARI

ALTAY KARTALI

OSMAN BATUR HAN

Rumuz Yayınları: 84
Tarih Serisi: 26

Genel Yayın Yönetmeni
Nihat YALÇIN

Yazar
Doç. Dr. Ömer KUL

Editör
Prof. Dr. Abdulvahap KARA
Dr. Harun TUNCER

Dizgi-Mizanpaj
Melih ÇOBAN

Kapak Tasarım
Melih ÇOBAN

1. Baskı:
İstanbul, Aralık 2019

Baskı-Cilt:
Limit Ofset - Metin Eskibağ
Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi
No: 2-4 D: ZA-13
Zeytinburnu / İSTANBUL

Sertifika No:
28397

ISBN:
978-605-5112-95-0

Adres:
Murat Reis Mah. Nuhkuyusu Cad.
No: 295/2 Üsküdar / İSTANBUL
(0216) 530 07 50
rumuzyayinlari@gmail.com
rumuzyayinlari.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No:
27601

Bu eserin bütün yayın hakları Rumuz Yayınları'na aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

Doç. Dr. Ömer KUL

Ömer Kul, 1973 yılında Trabzon'un Arsin ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Trabzon'da, liseyi de Bursa'da tamamladı. 1993 yılında girdiği Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden 1997 yılında mezun oldu. Aynı yıl Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaya hak kazandı. 2000 yılında hazırlamış olduğu "15-16. Asırlarda Köprülü/Tito-Vélés Kazası" adlı çalışmayla yüksek lisansını tamamladı. 2000 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı'na Arş. Gör. olarak girmeye hak kazandı. 2003 yılında İstanbul Üniversitesi'nde başladığı doktora öğrenimini "Osman Batur ve Doğu Türkistan Millî Mücadele Tarihi (1911-1955)" başlıklı teziyle tamamladı. Halen İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda İsa Yusuf Alptekin Vakfı Başkanlığı'nı yürütmektedir. Daha ziyade Doğu Türkistan ve Türk dünyası üzerine yoğunlaşan Kul'un katıldığı birçok TV ve radyo programı yanında ulusal ve uluslararası mecralarda yayımlanan bildiri, makale, konferans ve panelleri vardır. Evli ve iki çocuk sahibi olan Kul'un yayımlanmış olan eserleri şunlardır:

1. *Muhteşem Süleyman'ın I. Viyana Kuşatması, BKY, İstanbul 2008*
2. *Şu Pontus Dedikleri, Togan Yay., İstanbul 2008.*
3. *Esir Doğu Türkistan İçin-1 İsa Yusuf Alptekin'in Millî Mücadele Hatıraları, Berikan Yay., Ankara 2010*
4. *Esir Doğu Türkistan İçin-2 İsa Yusuf Alptekin'in Millî Mücadele Hatıraları, Berikan Yay., Ankara 2008*
5. *Baturlar: Doğu Türkistan Millî Mücadele Tarihi (1930-1949), Berikan yay. Ankara 2009*
6. *On Yıla Sığan Efsanevi Ömür: Osman Batur Han, Doğu Türkistan Göçmenler Derneği Yayını, İstanbul 2011.*
7. *100 Soruda Doğu Türkistan, Rumuz Yay., İstanbul 2017*

Büyük Mücahit Osman Batur Han'ın
şehadetinin 68. ve doğumunun 120. yılı hatırasına...

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	9
ÖNSÖZ	11
GİRİŞ	15
OSMAN BATUR'UN MÜCADELESİ ÖNCESİNDE DOĞU TÜRKİSTAN'IN GENEL DURUMU	15
1. Doğu Türkistan'da Guo-Min-Dang İdaresi	17
2. 1940 Öncesi Doğu Türkistan'da Kazak Türklerinin Genel Durumu	20
BİRİNCİ BÖLÜM	27
OSMAN İSLAMOĞLU'NDAN OSMAN BATUR HAN'A	27
1. Osman İslamoğlu'nun Doğumu, Çocukluğu ve Gençliği	27
2. Böke Batur ile Osman İslamoğlu'nun Münasebeti	31
3. Osman İslamoğlu'nun Aktif Mücadeleye Başlaması	36
4. Osman İslamoğlu'nun İhtilalin Liderliğine Getirilmesi	46
5. Osman İslamoğlu'nun Urumçi İdaresinin Korkulu Rüyası Hâline Gelmesi	51
6. Osman İslamoğlu'nun "Han" ve "Batur" İlân Edilmesi	58
7. Altay'da Çin Birliklerinin Dağılmaya Başlaması	71
8. Altay'ın Özgürlüğüne Kavuşması	99
İKİNCİ BÖLÜM	117
1946-1951 YILI OLAYLARI VE GÖÇ	117
1. Osman Batur'un Gulca Liderlerinden Ayrılması ve Guo-Min-Dang Yönetimine Yanaşması	117
2. Urumçi'de Milliyetçi Cephenin İşbaşına Gelmesi ve Osman Batur'un Desteklenmesi	126
3. Gulca Yönetimi Tarafından Osman Batur'un "Hâin" İlan Edilmesi	136
4. 1949'da Doğu Türkistan'da Komünist İşgali ve Göç Kararı	143
5. Şehadet Öncesi Son Çarpışmalar	154

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 167
OSMAN BATUR'UN YAKALANMASI, ŞEHADETİ VE KİŞİLİĞİ 167
1. Osman Batur'un Yakalanması 167
2. Osman Batur'un Şehit Edilmesi 173
3. Osman Batur'un Şehadetini Müteakip Gelişen Olaylar 177
4. Osman Batur'un Kişiliği 184
SONUÇ 189
BİBLİYOGRAFYA 195
EKLER 205

KISALTMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
a.g.m.	adı geçen makale
a.g.t.	adı geçen tez
a. mlf.	Aynı müellif
bkz.	Bakınız
CAJ	Central Asiatic Journal/Weisbaden
CAR	Central Asian Review/London
çev.	Çeviren
DTGD	Doğu Türkistan Göçmenler Derneği
DTGEY	Doğu Türkistan Göçmenler Evi Yayını
DTTMKK	Doğu Türkistan Türkleri Millî Kurtuluş Komitesi
FEER	Far Eastern EconomicReview/Hong Kong
IA	International Affairs
İA	İslam Ansiklopedisi
JRCAS	Journal of the Royal Central Asian Society/London
MW	Moslem World/Hartford
NYT	New York Times
PRO	Public Record OfFıce/London
RMM	Revue du Monde Musulman/Paris
s.	sayfa
t.y.	baskı tarihi yok
TDAV	Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
TDFY	Türk Dünyası Platformu Yayını
TEV	Türk Edebiyatı Vakfı
TKAE	Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
TKAGE	Türk Kültürünü Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü
TTK	Türk Tarih Kurumu
vd.	ve devamı
Yay.	Yayım/Yayınevi
Yay. Haz.	Yayına hazırlayan

ÖNSÖZ

Bu çalışma 1940-1951 tarihleri arasında Doğu Türkistan milli mücadele tarihine damga vuran, yaptıkları ile "Altın Efsane" unvanını sonuna kadar hak eden, "Altayların Şeyh Şamili" diyebileceğimiz Osman Batur Han'ın hayatını ve mücadelesini konu etmektedir. Ayrıca Osman Batur'un mücadelesinde takip ettiği yöntemleri, prensipleri ve ideallerini ortaya koymaya gayret ettiğimiz gibi onun Doğu Türkistan istiklal mücadelelerindeki yeri ve önemi ile hakkında bugüne kadar yazılanların doğruluğu veya yanlışlığını da ortaya koymaya çalıştık.

Konuya giriş mahiyetinde ise 1911-1949 tarihleri arasında Doğu Türkistan'da genel durumu Guo-Min-Dang idaresi ve 1940 öncesi Kazak Türklerinin ahvali alt başlıklarında ele alıp değerlendirdik. Bu değerlendirme ile Osman Batur ve dava arkadaşlarını mücadeleye sevk eden sebeplerin anlaşılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu gaye ile Doğu Türkistan millî mücadele tarihine ve ana vatanlarında Çin emperyalizmi pençesinde kıvranan Doğu Türkistan Türklüğü'nün haklı hür yaşama mücadelesine ışık tutmaya çalışılmıştır. Çalışmanın objektif olabilmesi gayesiyle çeşitli lisanlardaki farklı kaynaklara müracaat edilmiştir. Bununla beraber Osman Batur'un hayatta iken kendisiyle görüşebilen ve 1949 sonrasında hicret edip Türkiye'ye iskânlı göçmen olarak yerleşen Kazak Türklerinin ileri gelenleriyle yapılan mülakatlardan da yararlanılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümü sonrasında Osman Batur'un doğumu, çocukluğu, gençliği ve Böke Batur ile münasebeti ele alındıktan sonra 1940-1946 yılları arasında Doğu Türkistan millî mücadelesi değerlendirilmiştir. Bu bölümde teferruatlı olarak 1940 yılı itibariyle Osman Batur'un aktif mücadeleye başlaması; ihtilalin liderliğine getirilmesi; Osman Batur'un Urumçi idaresinin korkulu rüyası hâline gelmesi ve 1942 yılı olayları yanında 1943 yılında Osman Batur'un

“Han” ve “Batur” ilan edilmesi ve ihtilalin başkomutanlığına getirilmesi değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra Altay'da Çin birliklerinin dağılmaya başlaması ve 1944 yılı olayları ile Altay'ın özgürlüğe kavuşması ve Osman Batur'un 1945 yılındaki faaliyetleri ele alınmıştır.

Çalışmada ayrıca 1946-1951 yılları hadiseleri ve 1949 yılını müteakip Doğu Türkistan'dan başlayan tarihin en acı hatıralarıyla dolu göç olayları teferruatlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Zikredilen bu bölümde 1946 yılında Osman Batur'un Gulca liderlerinden ayrılması ve Guo-Min-Dang yönetimine yanaşması, 1947 yılında milliyetçi cephenin işbaşına gelmesi ve Osman Batur'un Urumçi tarafından desteklenmesi hadiselerine yer verilmiştir. Bununla beraber 1948 yılı olayları ve 1949 yılında Mao'nun Komünist Kızıl birlikleri tarafından Doğu Türkistan'ın işgal süreci değerlendirildikten sonra Osman Batur'un yeniden mücadeleye başlaması ve alınan göç kararı üzerinde durulmuştur. Ayrıca 1950 yılı olayları ve Osman Batur'un mücadelesi teferruatlı bir şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın son kısmında ise Osman Batur'un yakalanması, şehit edilmesi ve müteakip olaylar değerlendirildikten sonra Osman Batur'un kişiliği üzerinde durulmuştur.

Osman Batur'un mücadelesi incelendiğinde, ona yakıştırılan birçok bilginin yanlışlığı veya eksikliği de görülecektir. Büyük mücadele insanının doğum tarihi, onu yetiştiren kişiler, mücadeleye girmesi, kementle uçak düşürülmesi, göç yolculuğunda yaşananlar, yakalanmasına kimlerin yardım ettiği, şehit edilme tarihi ve şekli hususlarındaki bilgi yanlışlık veya eksiklikleri bu çalışma ile ortaya konulup yanlış veya eksik bilgiler giderilmeye gayret edilmiştir. Osman Batur'un yaptıkları zaten o mümtaz şahsiyetin büyüklüğünü ortaya koyarken, kendisine atfedilen, belki de iyi niyetle mücadelesinin büyüklüğünü ortaya koyma gayretinde olanların yazılı materyallere konu ettikleri bilgiler, şehit edilmesi sonrası birbirini takip edegelmiştir.

“Âyinesi iştir kişinin lafa bakılmaz” sözü mücebince, bilhassa 1941'den şehit edildiği 29 Nisan 1951'e kadar Doğu Türkistan milli mücadele tarihine adını altın harflerle yazdırmış olan büyük kahraman Osman Batur hakkında elinizdeki bu çalışma, dünya

üzerinde ilk doktora tezinden üretilmiş akademik bir araştırma eseri olma özelliği taşımaktadır. Yeni nesillere isminin veriliyor olması, davasını, mücadelesinin büyüklüğünü ve dahi abidevi kişiliğini ortaya koymaktadır. Yeni nesillerin okuyup, örnek alacağı bir şahsiyetin mücadelesinden çıkarılacak onlarca ders olduğu kanaatimi bu vesile ile paylaşmak isterim.

Çalışmanın ilk baskısı 2010 yılında Doğu Türkistan Göçmenler Cemiyeti tarafından yapılmıştı. Baskısının bitmesi üzerinden uzun bir zaman geçmesi ve okuyucular tarafından talep edilmesi, eserin gözden geçirilerek yeniden basılmasını ihtiyaç haline getirmişti. Bu vesile ile 2019 yılının büyük kahramanı Osman Batur Han'ın 120. doğum yılı olması dolayısıyla yeniden değerlendirip yayımlamak istedik.

Bu vesile ile konunun bir doktora çalışması olarak yapılmasını teklif eden Doktora hocam Prof. Dr. Abdulkadir Donuk'a büyük kahraman Osman Batur Han'ı çalışma fırsatı vermesi dolayısıyla müteşekkirim. Ayrıca çalışmanın bilhassa 2019 yılı içerisinde basımının gerçekleşmesi için motive eden, yönlendiren ve zaman ayırıp gözden geçirip yararlı tavsiyelerde bulunan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Abdulvahap Kara'ya bilvesile teşekkür ediyorum. Çalışmanın bilgisayar ortamına aktarılması ve ekonomik sıkışıklığa rağmen basımının yapılması konusunda gösterdikleri özveri ve destekten ötürü Rumuz Yayınları sahibi Nihat Yalçın kardeşime ve yayınevinin tüm çalışalarına teşekkür ediyorum.

Çalışmanın şehadetinin 68. ve doğumunun 120. yılında adı hâlâ unutulmayan büyük kahraman Osman Batur Han'ı ve mücadelesini yeniden anlama ve anlamlandırmada katkılar yapacağını ümit ediyorum. Baturumuza bilvesile Allah'tan gani gani rahmet diliyor, özlem ve hürmetle yâd ediyorum.

Ömer KUL
İstanbul 2019